



SOLLENTUNA KOMMUN

BIBLIOTEKSPLAN FÖR SOLLENTUNA KOMMUN

Plan för folk- och skolbiblioteken, 2022-2025

2021-10-11

Kultur- och fritidskontoret samt utbildningskontoret

Lagringsplats:

I:\Kultur-Fritid\Kansliet - Kultur- och fritid\Mia\Ärenden till nämnd

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	3
2	De kommunala biblioteksverksamheterna i Sollentuna kommun	3
3	Sollentuna kommuns skolbibliotek	3
4	Mål	4
4.1	Fokusområde 1 – Tillgänglighet.....	4
4.2	Fokusområde 2- Digitalisering	4
4.3	Fokusområde 3 – Hållbarhet	4
5	Ansvarsfördelning	5
5.1	Förskola.....	5
5.2	Grundskola	6
5.3	Gymnasieskolan	6
6	Sollentuna kommuns folkbibliotek	7
6.1	Sollentuna bibliotek, huvudbiblioteket.....	8
6.2	Arenabiblioteken.....	8
6.3	Boken kommer hem	9
6.4	Häktet	9
6.5	www.bibliotekenisollentuna.se.....	9
7	Prioriterade grupper.....	9
8	Folkbibliotekens mål	10
8.1	Litteraturfrämjande och ökad läslust, med särskilt fokus på barn och unga.....	10
8.2	Tillgänglighet	11
8.3	Digital delaktighet	11
8.4	Stärka flerspråkighet.....	12
9	Planering, genomförande och uppföljning.....	12
9.1	Planering, genomförande och uppföljning av prioriterade områden	12
9.2	Kvalitet.....	12

1 Inledning

Enligt bibliotekslagen, (SFS 2013:891) § 17 ska kommuner och landsting anta biblioteksplaner för sin verksamhet på biblioteksområdet. Kommunen är huvudman för samtlig kommunal biblioteksverksamhet och det är också denna verksamhet som ska omfattas av biblioteksplanen.

I Sollentuna kommun finns kommunala skolbibliotek samt folkbibliotek. Skolbiblioteken är sorterade under utbildningsnämnden medan folkbiblioteken är placerade under kultur- och fritidsnämnden.

Biblioteksplanen för Sollentuna kommun är fyraårig. Planen är styrande för kommunens biblioteksverksamhet och ska ge vägledning vid prioriteringar av utvecklingsinsatser och strategier. Planen ska fungera som ett förankringsverktyg gentemot bibliotekets verksamhet och beskriva den inriktning för verksamheterna som kommunen prioriterat för åren 2022 - 2025.

2 De kommunala biblioteksverksamheterna i Sollentuna kommun

Inom Sollentuna kommuns ansvarsområde finns skolbibliotek samt folkbibliotek. Dessa sorterar under olika nämnder, vilket är anledningen till att kommunens biblioteksplan ska antas av kommunfullmäktige.

3 Sollentuna kommuns skolbibliotek

Sollentunas kommuns skolbiblioteksplan utgår från skollagen, bibliotekslagen, läroplan för gymnasieskolan (Lgy 11), grundskolan (Lgr 11 reviderad 2017), förskolan (Lpfö 18) samt den lokala inventering av digitala strukturer och hjälpmedel som genomförs på Sollentunas skolor och förskolor. Syftet med planen är att öka likvärdigheten när det gäller tillgången till skolbibliotek i Sollentunas skolor samt att stärka och förtydliga skolbibliotekens uppdrag, både på central förvaltningsnivå och på lokal enhetsnivå.

Skolbiblioteksplanen är framtagen på uppdrag av utbildningskontoret. För arbetet har en referensgrupp som består av biträdande rektorer, bibliotekarier och biblioteksansvariga samt representant från central förvaltning skapats. Gruppen har löpande tagit del och informerats under arbetets fortskridande. Elever i alla stadier från Vaxmora, Häggvik och Helenelund har i en enkät fått svara på frågor kring vad de anser är ett bra skolbibliotek.

Skolbiblioteksplanen är en strategisk utvecklingsplan som omfattar både skola- och förskola. Enheterna använder planen som ett underlag för arbetet med sina skolbibliotek. Uppföljning sker i det systematiska kvalitetsarbetet på förvaltnings och enhetsnivå.

4 Mål

Skolresan är en del av Sollentuna kommuns väg till Sveriges mest attraktiva kommun.

Skolresan anger prioriterade gemensamma fokusområden för Sollentunas kommunala skolor och förskolor. Skolresan syftar till att öka resultat inom kunskap, kvalitet och trygghet. Syftet är också att öka likvärdigheten mellan och inom våra verksamheter samt erbjuda en tillgänglig och god utbildning för alla. Prioriterade områden för skolresan är tillgänglighet, digitalisering och hållbarhet.

4.1 Fokusområde 1 – Tillgänglighet

I Sollentuna har alla elever tillgång till litteratur, medier och information som medel för att utveckla språk och kunskap. Skolor i Sollentuna ger alla elever tillgång till skolbibliotek med ett uttalat pedagogiskt uppdrag när det gäller läs- och språkutveckling och medie- och informationskunnighet.

Biblioteken arbetar aktivt med att tillgängliggöra ett brett utbud av nivåanpassade medier. Genom anpassade hjälpmedel som till exempel Legimus, som MTM (Myndigheten för tillgängliga medel) ansvarar för, möjliggör biblioteket att alla kan ta del av litteratur och texter.

Många skolbibliotek inriktar sig mot flerspråkiga elevers behov av extra anpassningar och särskilt stöd.

4.2 Fokusområde 2- Digitalisering

Enligt den reviderade läroplanen ska skolbibliotekets verksamhet användas som en del i undervisningen för att stärka elevernas digitala kompetens. Bibliotekarien bidrar till elevers och lärares digitala kompetens t ex genom att utveckla deras användning av digitala verktyg och medier. De ska också ges möjlighet att utveckla ett kritiskt och ansvarsfullt förhållningssätt till digital teknik, för att kunna se möjligheter och förstå risker samt för att kunna värdera information.

4.3 Fokusområde 3 – Hållbarhet

Bibliotekstanken bygger på en grundläggande idé om kunskapsdelning och livslångt lärande till alla. Medier som cirkulerar i ett biblioteksbestånd cirkulerar och återanvändas många gånger. Långsiktighet och ansvarsfull hantering ska prägla verksamheten när det gäller inköp av digitala och fysiska medier samt administrativa tjänster.

Grundskolebiblioteken i Sollentuna strävar efter att använda bibliotekssystem som bygger på öppen och fri programvara. Den delningskultur som präglar

system med öppen och fri programvara bidrar aktivt med fortbildning av biblioteksansvariga lokalt. Genom ett öppet bibliotekssystem kan alla enheter administrera sina egna digitala verktyg.

5 Ansvarsfördelning

Utbildningskontoret

- bevakar och ansöker om statsbidrag i anslutning till språkutveckling
- samverkar med kultur- och fritidskontoret kring kompetensutbyte
- erbjuder centrala resurser för skolbiblioteksutveckling, exempelvis kompetensutveckling, insatser för flerspråkiga elever och stöd- och strukturmallar för bibliotek i uppstart.
- ansvarar i samverkan med enheterna för avtal och upphandling av ändamålsenligt bibliotekssystem.
- bevakar och ansöker statsbidrag för personalförstärkningar och följer upp resultatet
- arbetar för ökad tillgång till e-böcker och e-media i skolan

5.1 Förskola

Rektor:

- säkerställer att språkutvecklande arbetet följs upp i det systematiska kvalitetsarbetet
- säkerställer att pedagoger aktivt kan bidra till barnens språkutveckling
- ansvarar för att pedagoger använder litteratur i undervisningen
- säkerställer att pedagoger har relevant kompetens för uppdraget och möjlighet till kompetensutveckling

Pedagog:

- utvecklar och följer upp verksamheten i dialog med rektor,
- arbetar för att väcka barnens intresse för berättelser, texter och skriftspråk. Litteratur på många olika språk finns vid varje förskola
- utvecklar sin kompetens inom läs- och språkutveckling och erbjuder högläsning och andra former av läsfrämjande verksamhet, tex bokprat
- utvecklar sin kompetens inom digitala medier och introducerar och vägleder barn i digitala medier, digital litteratur och enkel källkritik

- ansvarar för att förskolan samverkar och tar del av folkbiblioteken i Sollentunas erbjudanden till förskolan t ex genom besök, tips på litteratur, tillgång till språkpåsar mm

5.2 Grundskola

Rektor:

- säkerställer att bibliotekets - både analoga och digitala - pedagogiska funktion på skolan styrs och följs upp i det systematiska kvalitetsarbetet
- ansvarar för att skolbiblioteket har öppettider och resurser som möjliggör att det aktivt kan bidra till elevernas språk- och kunskapsutveckling
- ansvarar för att pedagogisk personal använder skolbiblioteket i undervisningen och bidrar i planering och utformning av biblioteksverksamheten
- säkerställer att skolbiblioteket stödjer elever i behov av anpassningar eller särskilt stöd
- säkerställer att personalen i skolbiblioteket har relevant kompetens för uppdraget och möjlighet till kompetensutveckling
- säkerställer att skolbiblioteksansvarig tillgodoser och främjar flerspråkiga elevers behov av läsning på modersmålet

Skolbibliotekarie /skolbiblioteksansvarig:

- utvecklar och följer upp verksamheten i dialog med rektor, elever och pedagogisk personal i enlighet med uppställda mål
- utvecklar sin kompetens inom läs- och språkutveckling och erbjuder exempelvis bokprat, boksamtal, högläsning och andra former av läsfrämjande verksamhet
- utvecklar sin kompetens inom medie- och informationskunnighet och vägleder elever och pedagoger i informationssökning och källkritik
- samverkar med elever och pedagogisk personal så att goda förutsättningar ges för alla elevers språk- och kunskapsutveckling
- ansvarar för att pedagoger tar del av folkbiblioteken i Sollentunas erbjudanden till grundskolan för att introducera eleverna till läsning på fritiden.

5.3 Gymnasieskolan

Rektor:

- säkerställer att bibliotekets pedagogiska funktion utvärderas och följs upp
- ansvarar för att pedagogisk personal använder skolbiblioteket i undervisningen
- bidrar i planering och utformning av biblioteksverksamheten
- säkerställer att personalen i skolbiblioteket har relevant kompetens för uppdraget och möjlighet till kompetensutveckling
- säkerställer att biblioteket stödjer elever i behov av särskilt stöd
- ansvarar i samverkan med bibliotekets personal för att biblioteket har ett för den högskoleförberedande verksamheten ändamålsenligt bibliotekssystem.

Skolbibliotekarie:

- utvecklar och följer upp verksamheten i dialog med rektor, elever och pedagogisk personal i enlighet med uppställda mål
- samverkar med elever och pedagogisk personal så att goda förutsättningar ges för alla elevers språk-, digital- och kunskapsutveckling
- utvecklar sin kompetens inom medie- och informationskunnighet och vägleder elever och pedagoger i informationssökning och källkritik
- arbetar med elevernas förmåga att tänka kritiskt och att granska information källkritiskt
- lär eleverna använda ett skolbibliotek med dess fysiska och digitala resurser
- arbetar dels direkt mot eleverna och dels i samarbete med pedagogerna, med bl a handledning och undervisning i informationssökning, sökteknik, sökkritik, referering, källkritik och litteraturval
- arbetar i samarbete med specialpedagoger med att förse elever, i behov av särskilt stöd, med tillgång till Legimus och vid behov också support på denna tjänst.

6 Sollentuna kommuns folkbibliotek

Folkbiblioteken ska enligt bibliotekslagen ägna särskild uppmärksamhet åt barn och unga för att främja deras språkutveckling och stimulera till läsning, bland annat genom att erbjuda litteratur utifrån deras behov och förutsättningar.

Bibliotekslagen anger också att folkbiblioteken ska främja litteraturens ställning, läsning och tillgång till litteratur.

Folkbiblioteken i Sollentuna kommun är organiserade under kultur- och fritidsnämndens verksamhetsområde och går under namnet ”Biblioteken i Sollentuna”.

Inom ramen för folkbibliotekets verksamhet finns:

- Sollentuna bibliotek, huvudbiblioteket, Sollentuna Centrum
- Arenabiblioteket i Rotebro
- Arenabiblioteket i Edsberg
- Boken kommer hem
- Häktet
- www.bibliotekenisollentuna.se

Biblioteken i Sollentuna är ett offentligt rum som är öppet på lika villkor för alla, oavsett den enskildes ekonomi, etnicitet, ålder, religiösa eller politiska övertygelser. I dagens samhälle har biblioteken en särskild funktion som kulturell mötesplats och demokratisk arena.

Biblioteken i Sollentuna riktar ett särskilt fokus mot barn och unga i den löpande verksamheten, i programverksamheten och i resurserna.

Biblioteken förmedlar litteratur, främjar läsning och är ett stöd för olika former av bildning och utbildning genom att vara en arena för människors fria kunskapssökande. Biblioteken tillhandahåller media på olika språk, och är en viktig mötesplats, till exempel på bibliotekens många språkcaféer.

6.1 Sollentuna bibliotek, huvudbiblioteket

Sollentuna bibliotek erbjuder en mångfacetterad program- och lovverksamhet för barn och vuxna. Generösa öppettider bidrar till hög tillgänglighet. Huvudbiblioteket präglas av ett stort antal besökare som med olika behov och fokus möts i lokalen. Utbudet är brett för både barn och vuxna. Ungefär 50 språk är representerade i samlingarna.

6.2 Arenabiblioteken

Arena Edsberg och Arena Rotebro är Sollentunas två mindre folkbiblioteksenheter. Arenabiblioteken har ett särskilt fokus på familjer, barn och ungdomar. Arenabiblioteken ska fungera som lokala kulturcentra och offentliga mötesplatser förankrade i lokalsamhället, och erbjuder utrymme för utställningar och programverksamhet. Samverkan med lokalsamhället och ideella föreningar är viktiga delar i Arenabibliotekens arbete. Arena Edsberg och Arena Rotebro delar lokaler med ett antal lokala föreningar.

Arenabibliotekens drivs Meröppet för att lokalbor ska ha tillgång till biblioteket i så hög grad som möjligt. Meröppet betyder att biblioteken är obemannade men tillgängliga för alla som har fyllt 18 år och har ett bibliotekskort hos biblioteken i Sollentuna.

6.3 Boken kommer hem

”Boken kommer hem” är en uppsökande verksamhet som erbjuds kommuninvånare med begränsad möjlighet att fysiskt besöka biblioteket. Biblioteket levererar varje vecka böcker och andra media till privatpersoner enligt överenskomna intervall. Målgruppen är företrädesvis seniorer, men också personer med funktionsnedsättning. ”Boken kommer hem” är ett sätt att nå fler litteraturintresserade kommuninvånare, och att utöka bibliotekets räckvidd.

6.4 Häktet

Biblioteken i Sollentuna har ett samarbetsavtal med Kriminalvården för biblioteksservice på häktet i Sollentuna. Bibliotekets medarbetare ronderar huvudsakligen på restriktionsavdelningarna.

6.5 www.bibliotekenisollentuna.se

Bibliotekets webb är navet för kommunikation, dialog och elektroniska tjänster. Som kommunikationskanal utgör webben bibliotekets förlängda arm. Den förlänger räckvidden och stärker varumärket. Webbplatsen är det digitala biblioteksrummet, att jämföra med de fysiska biblioteksrummen. Webben är också en viktig kanal för de låntagare som har begränsad möjlighet att besöka biblioteken. Utvecklingen går fortsatt mot att användarna i allt högre grad efterfrågar digitala tjänster och e-böcker både i och utanför bibliotekens lokaler.

7 Prioriterade grupper

Biblioteksverksamheten regleras av Bibliotekslagen (SFS 2013:801) som i § 4, § 5 och § 8 anger att det allmänna biblioteksväsendet skall ägna särskild uppmärksamhet åt barn och unga, personer med funktionsnedsättning, de nationella minoriteterna och personer som har annat modersmål än svenska, bland annat genom att litteratur erbjuds på:

1. de nationella minoritetsspråken,
2. andra språk än de nationella minoritetsspråken och svenska, och
3. lättläst svenska.

Enligt Bibliotekslagen § 8 ska folkbiblioteken ägna särskild uppmärksamhet åt barn och unga. Folkbiblioteken är en av de viktigaste öppna mötesplatserna i lokalsamhället. Biblioteket som inkluderande mötesplats ska kunna synliggöra

alla besökare, oavsett kön, könsidentitet, könsuttryck, sexuell läggning, etnisk tillhörighet, religion eller annan livsåskådning, funktionsvariation eller ålder .

Alla besökare ska bli bemötta med respekt och professionalism. Medarbetarna ska alltid ha besökarna i fokus, och fortsätta att arbeta med bibliotekens likabehandling och inkludering. Biblioteken i Sollentuna är HBTQI-certifierade hos RFSL, och arbetar efter de riktlinjer som måste följas för att få ha kvar certifieringen

Samarbeten med externa aktörer kan berika verksamheten. Genom samarbeten kan värdefulla och intressanta möjligheter skapas och biblioteken vara platser för kunskapsutbyte.

8 Folkbibliotekens mål

8.1 Litteraturfrämjande och ökad läslust, med särskilt fokus på barn och unga

Arbetet med att främja litteraturen är en ständig utvecklingsfråga för folkbiblioteken i Sollentuna, både i det fysiska biblioteksrummet och i digitala format. Målet är att tillgodose befintliga målgruppers behov, och att sträcka sig mot helt nya. Litteraturförmedling och läsfrämjande står i fokus på biblioteken genom den kunskap som medarbetarna innehar och förmedlar, och genom att tillhandahålla medier av olika slag. Enligt Bibliotekslagen § 8 ska folkbiblioteken ägna särskild uppmärksamhet åt barn och unga för att främja språkutveckling och stimulera till läsning, bland annat genom att erbjuda litteratur utifrån deras behov och förutsättningar. Alla barn har rätt till sina språk och möjligheten att utveckla sin kulturella identitet. På biblioteken ska barn och unga mötas av respekt av medarbetare som tar hänsyn till att det finns många olika familjekonstellationer, språk, kulturer, religion; av ett rikt, varierat och aktuellt utbud av olika medier; av ett bibliotek som lägger grunden till det livslånga lärandet tillsammans med förskola, skola och vårdnadshavare.

Det här ska folkbiblioteken göra:

- arbeta för öka läslust hos alla; i synnerhet prioriterade målgrupper
- genomföra aktiviteter för att nå fler barn och ungdomar
- prioritera barn och unga för att deras nyfikenhet och läsintresse ska tas tillvara
- samarbete med förskolor och skolor genom t.ex. bokprat och klassbesök
- utgöra en trygg fristad och mötesplats för barn och unga, vilket bidrar till att stärka deras utveckling till aktiva, demokratiska samhällsmedborgare
- administrera Kulturrådets inköpsstöd för medieinköp för kommunen folk- och skolbibliotek i samarbete med enheten för stöd och utveckling på Utbildningskontoret

8.2 Tillgänglighet

Biblioteken i Sollentuna vill arbeta för att förbättra servicen till invånarna och undersöker möjligheterna att på olika sätt öka tillgänglighetsgrad och trygghet. Biblioteket har under de senaste åren satsat på en mobil biblioteksverksamhet för att nå nya användare och vara där Sollentunaborna är på sin lediga tid. Det finns ett fortsatt behov av ökad mobilitet och biblioteket kommer att fortsätta arbetet med pop up-bibliotek, el-cykel och utplacering av bokholkar på strategiska platser i kommunen. Detta för att visa ett brett utbud och för att arbeta läsfrämjande.

På webbplatsen, www.bibliotekenisollentuna.se, finns möjligheter att skapa en överskådlig struktur med innehåll anpassat till bibliotekets serviceutbud och de prioriterade målgrupperna. Det digitala biblioteket är ett viktigt strategiskt redskap för att nå dessa användares behov. Bibliotekssystemet är helt molnbaserat, vilket skapar goda möjligheter att bedriva biblioteksverksamhet utanför våra fasta lokaler.

Det här ska folkbiblioteken göra:

- säkerställa hög fysisk och kognitiv tillgänglighet på alla biblioteksenheter, inklusive webbplatsen
- arbeta uppsökande
- utveckla tjänsten Boken kommer hem vidare för att nå andra grupper än de med svenska som modersmål

8.3 Digital delaktighet

Biblioteken i Sollentuna vill öka kunskapen om e-resurser med syfte att sprida användningen. E-resurser omfattar bland annat e-böcker, e-artiklar, databaser, webbplatser och film. E-böcker och e-ljudböcker lånas via bibliotekets katalog och är tillgängliga dygnet runt. Biblioteken i Sollentuna kommer att höja ambitionen när det gäller de digitala delarna av verksamheten, särskilt för den prioriterade målgruppen barn och unga. På webbplatsen, www.bibliotekenisollentuna.se, finns möjligheter att skapa en överskådlig struktur med innehåll anpassat till bibliotekets serviceutbud och de prioriterade målgrupperna. Det digitala biblioteket är ett viktigt strategiskt redskap för att nå dessa användares behov. Biblioteket följer noga utvecklingen inom bibliotekssystem och ser stora förändringar i närtid.

Folkbiblioteken ser gärna ett samarbete med förskolor, skolor och skolbibliotek vad gäller digitala medier, bl a genom boktips- och läsappen Biblix.

Det här ska folkbiblioteken göra:

- fortsätta att kompetensutveckla biblioteksmedarbetarna för att kunna ge biblioteksbesökarna bättre stöd och hjälp
- tillhandahålla användarvänliga digitala tjänster och vägledning till allmänna digitala resurser

- bidra till att öka både kunskapen om informationsteknik och den digitala delaktigheten. Det kan göras i egen regi eller i samarbete med externa aktörer som undervisare. Detta har stor folkbildande betydelse, och att göra alla delaktiga i den digitala utvecklingen är en viktig demokratifråga

8.4 Stärka flerspråkighet

De nationella minoritetsspråken i Sverige är finska, jiddisch, meänkieli, romani och samiska. Som nämns i bibliotekslagen skall biblioteken ägna särskild uppmärksamhet åt dessa språkgrupper. I Sollentuna finns framför allt den sverigefinska gruppen representerad.

Biblioteken i Sollentuna ämnar stärka dessa grupper i sitt språk, bland annat genom att kunna erbjuda media på minoritetsspråken.

Det här ska folkbiblioteken göra:

- arbeta aktivt med att stödja nya svenskars integration genom aktiviteter
- förstärka verksamheten för
 - personer med annat modersmål än svenska
 - personer som talar något av de nationella minoritetsspråken
- sprida kunskap om de nationella minoriteterna
- ägna extra uppmärksamhet åt nya språkgrupper genom språk- och identitetsskapande aktiviteter.

9 Planering, genomförande och uppföljning

9.1 Planering, genomförande och uppföljning av prioriterade områden

Bibliotekens prioriterade områden är avsedda att genomföras inom ramen för den ordinarie målstyrningsprocessen i kommunen. Aktiviteter och mått för att följa upp arbetet med de prioriterade områdena konkretiseras i respektive års verksamhetsplan för respektive nämnd.

9.2 Kvalitet

Biblioteksverksamheten inom ramen för folkbiblioteket är en del av kultur- och fritidsnämnden. Folkbibliotekets verksamhet ska därför ingå i nämndens löpande kvalitetsuppföljning på samma sätt som övrig verksamhet.

Skolbibliotekens kvalitet följs upp inom ramen för utbildningsnämndens verksamhet.

Sollentuna – en plats för möten,
utveckling och aktivitet

